

Afrapportering fra den dansk-tyske arbejdsgruppe for styrket samarbejde i grænseregionen

1. Introduktion

Den danske og den tyske udenrigsminister præsenterede i 2022 en **fælles handlingsplan for samarbejdet mellem Danmark og Tyskland**, hvor et af initiativerne var etableringen af en arbejdsgruppe med fokus på udfordringer for den grænseoverskridende mobilitet. Arbejdsgruppen blev sat i stævne første gang i Flensborg i april 2023 for at identificere de mest presserende udfordringer. Det blev besluttet, at arbejdsgruppen skulle opdeles i tre tematiske undergrupper med hvert sit fokusområde. I november 2023 mødtes arbejdsgruppen i København for at vurdere fremskridtene og besluttede, at der var brug for mere tid til arbejdet i undergrupperne. Et afsluttende arbejdsgruppemøde fandt sted i maj 2024 i Kiel. Denne rapport præsenterer de vigtigste resultater og mulige løsninger, som arbejdsgruppen har identificeret. Rapporten udgør ikke en konsolideret politisk stillingtagen fra hhv. den danske, tyske og slesvig-holstenske regering.

Deltagerne i arbejdsgruppen bestod hovedsageligt af lokale og regionale aktører, som frivilligt meldte sig til at bidrage. Formandskabet bestod af repræsentanter fra det danske hhv. det tyske udenrigsministerium i København og Berlin samt statskancelliet i Kiel in og Kiel. Sekretariatsarbejdet og formidlingen til de kompetente myndigheder blev varetaget af hhv. det danske og tyske udenrigsministerium samt hhv. den danske og tyske ambassade i København og Berlin.

Gruppen fokuserede på følgende emner: **uddannelse og kultur, social sikring og digitalisering samt skat og erhvervsamarbejde**. Selvom nogle grænseudfordringer kunne løses, blev der løbende identificeret nye udfordringer. Under særligt konferencen, *EU Cross-border Cooperation in Practice* blev det klart, at mange af de udfordringer, der er identificeret i den dansk-tyske grænse-region, også findes i andre europæiske grænseregioner.

Et tæt, grænseoverskridende samarbejde er af afgørende betydning. Grænseregioner er med til at fremme bilaterale bånd og berige vores lande kulturelt og økonomisk. Ved en grænse mødes to landes love og regler. Nogle regler, f.eks. dem som aftales og implementeres på EU-niveau, er de samme i begge lande, mens andre er forskellige. Disse udfordringer kan i første omgang adresseres ved at vidensdele og etablere kontakt mellem relevante aktører.

2. Undergruppernes resultater

a) Uddannelse og kultur

Undergruppen fokuserede på syv udfordringer, som blev drøftet med relevante myndigheder. To af udfordringerne vurderes som "løst", to som "ikke løst" og tre som "igangværende".

Udfordringer i forbindelse med grænseoverskridende børnehave- og skolegang:

Socialministeriet i Slesvig-Holsten undersøgte forhindringerne ved, at danskboende børn ikke måtte gå i børnehave og skole i Tyskland. Der blev fundet en løsning for indskrivning i børnehaver ved at ændre loven om børnepasning ("*Haushaltsbegleitgesetz*", marts 2024). Ministeriet har des-

uden accepteret at tillade børn med dansk bopæl og med mindst en forælder, der arbejder i Tyskland, at gå på offentlige skoler og mindretalsskoler i Tyskland, selvom der ikke er nogen juridisk forpligtelse til det. Hvad angår skolegang, har ministeriet ligeledes accepteret at tillade børn, der bor i Danmark med mindst en forælder, der arbejder i Tyskland, at gå på offentlige skoler samt danske mindretalsskoler i Tyskland, selvom der ikke er nogen juridisk forpligtelse til at tilbyde dette.

Grænseoverskridende anerkendelse af professionsuddannelser som pædagoger og geriatriske sygeplejersker er stadig en udfordring i grænseregionen. Områderne er ikke omfattet af EU's direktiv om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer 2005/36/EF. En ændring af den nationale lovgivning kunne være en løsning. Da dette synes usandsynligt i den nærmeste fremtid, har arbejdsgruppen foreslået, at relevante uddannelsesinstitutioner sammen identificerer elementer i deres pensum, der forhindrer gensidig anerkendelse og tilpasser deres uddannelser derefter.

En anden grænseudfordring er til stede for pendlere, hvis arbejdsgivere tilbyder muligheden for at få **lastbil- eller buskørekort**: Kompetencen til at udstede kørekort ligger udelukkende hos bopælslandet i henhold til EU-lovgivningen. Undergruppen peger på gensidig anerkendelse af både uddannelse og eksamen som en mulig løsning, hvorved kompetencen til at udstede et kørekort forbliver hos bopælslandet.

Arbejdsgruppen understreger generelt den store værdi i at udvide **grænseoverskridende uddannelser og praktikmuligheder**. Arbejdsgruppen vil gerne opfordre universiteterne til at udvikle grænseoverskridende studieprogrammer med udgangspunkt i eksemplet med Syddansk Universitets og Europa-Universität Flensburgs fælles International Management-studieprogrammer. Grænseoverskridende samarbejde inden for videregående uddannelse bør gøres lettere ved at forbedre den lokale offentlige transport og ved at reducere de lovgivningsmæssige hindringer. Arbejdsgruppen foreslår, at universiteterne på begge sider af grænsen høres i forbindelse med udarbejdelsen af love om videregående uddannelser. Endelig opfordrer arbejdsgruppen til at udvide finansieringen af nye uddannelsespartnerskaber til andre uddannelsesinstitutioner.

b) Social sikring og digitalisering

Undergruppen arbejdede med 35 grænseudfordringer inden for området om **social sikring**, da modstridende regler udfordrer pendlere. Hertil arbejdede gruppen med tre udfordringer omhandlende digitalisering. Seks af udfordringerne betegnes som "løst", 24 betegnes som "igangværende arbejde eller løsning indenfor EU-regi" og fire betegnes som "ingen handling påkrævet / problemet ser ikke ud til at kunne løses på nuværende tidspunkt".

De "løste" **udfordringer vedrører blandt andet børnepenge, pensionsordninger samt forhindringer for arbejdskraftens frie bevægelighed**. Et eksempel er implementeringen af EU's direktiv (2014/54/EU) om arbejdskraftens frie bevægelighed: Tyskland oprettede et regeringskontor ("Gleichbehandlungsstelle EU-Arbeitnehmer beim Bundeskanzleramt"), mens Danmark tildelte de opgaver, der følger af direktivet, til allerede eksisterende agenturer.

Udfordringerne, der er markeret som "igangværende", vedrører afslag på ansøgninger om danske skattefradrag for indbetalinger til tyske pensionsforsikringer, ulemper for grænsependlere i den danske beregning af folkepension og det forhold, at perioder med danske sygedagpenge ikke tæller som beskæftigelsesperioder ved beregning af tysk arbejdsløshedsunderstøttelse. Yderligere udfordringer opstår på grund af **modstridende lovgivning**, der forhindrer registrering af en bopæl i

Danmark for tyske statsborgere og **komplekse og tidskrævende ansøgningsprocesser** for børnetilskud samt SU til børn med mindst en forælder, der arbejder i Danmark. Derudover er der en række områder, hvor **centrale administrative, juridiske og/eller forsikringsmæssige spørgsmål** ønskes løst. Det drejer sig bl.a. om ansøgningsproceduren for blanketten U1 i tilfælde af arbejdsløshed, private sygeforsikringer for tyske grænsependlere, der bor i Danmark, problemer for arbejdsgivere og arbejdstagere som følge af det stigende antal hjemmearbejdspladser samt grænseoverskridende arbejdspraktik som foranstaltning til integration på arbejdsmarkedet. I tilfælde af sygdom eller barns sygedag skal grænsependlere, der bor i Danmark, fremvise en **attest for uarbejdsdygtighed** i Tyskland, som de ikke kan få fra danske læger, medmindre de betaler privat. Endelig er der en forbedret kommunikation om barseldagpenge. **På alle disse områder er de kompetente myndigheder blevet kontaktet, og dialogen er i gang.**

Forskelle i de to landes velfærdssystemer udgør en udfordring for mennesker, der bor i grænseregionen, og medfører ekstra arbejde for både arbejdstagere og arbejdsgivere, da det danske sikkerhedssystem er skattefinansieret, mens det tyske system er finansieret gennem private bidrag. Arbejdsgruppen **anbefaler et samarbejde for at forenkle** spørgsmålet om, hvilket lands system der skal gælde. Der er brug for mere **pragmatiske tiltag i begge lande og bedre information til de berørte**. Arbejdsgruppen **ser gerne, at grænseregionerne høres i forbindelse med udarbejdelsen af love, der påvirker grænsependlere.**

c) Skat og erhvervssamarbejde

Negative konsekvenser og begrænsninger inden for skat og erhvervssamarbejde skyldes ofte forskellige definitioner, som kan føre til manglende overholdelse af de respektive love. Undergruppen identificerede 12 udfordringer i forbindelse med skatteregler, pensionsbestemmelser, hjemmekontorregler og andet. Ingen af disse udfordringer er endeligt løst.

Der er dog opnået fremskridt på tre udfordringer, herunder tildeling af alle nødvendige skatenumre til oprettelse af selskaber i Tyskland, registrering af udstationerede arbejdstagere i Danmark (Register for Udenlandske Tjenesteydere, RUT) og de regnskabssystemer, som virksomhederne bruger til overførsel til skattemyndighederne. De tyske regnskabsregler er ikke forenelige med det danske regnskabssystem. Derudover skal udenlandske regnskabssystemer godkendes til brug i Danmark. Derfor skal en dansk virksomhed, der ønsker at komme ind på det tyske marked og omvendt, føre separate regnskaber, hvilket udgør en betydelig større arbejdsbyrde. **En grænseoverskridende standardisering af regler, en mere ensartet implementering af EU-regler og en harmonisering af bureaukratiske processer ville være gavnligt for at fjerne disse hindringer for grænseoverskridende iværksætterier.**

Det ville være gavnligt for **begge lande at gennemføre foranstaltninger for at reducere bureaukratiet, forenkle administrative processer, standardisere specifikke regler og samarbejde mellem relevante myndigheder** for at fremme den økonomiske vækst i grænseregionerne.

3. Konklusioner og fremtidsudsigter

Udfordringerne for den grænseoverskridende mobilitet udgør en betydelig hindring i tilværelsen for folk, der bor i grænseregionen, hvilket kan hæmme den økonomiske udvikling og ambitionen om europæisk integration. At fjerne disse udfordringer er en mulighed for at gøre vores grænse-regioner til et eksempel på den europæiske idé. En yderligere integration af de to arbejdsmarkeder ville gavne de ca. 15.000 pendlere, der hver dag krydser den dansk-tyske grænse for at arbejde eller studere i begge lande – et tal, der forventes at stige i fremtiden. Med opførelsen af den faste forbindelse over Femern Bælt bliver et endnu tættere grænseoverskridende samarbejde mellem Danmark og Tyskland både muligt og nødvendigt.

Arbejdsgruppen foreslår, at de nationale regeringer samt delstatsregeringen i Slesvig-Holsten fortsætter koordineringen og informationsudvekslingen om udfordringer og mulige løsninger på grænseoverskridende mobilitet. Til dette formål anbefaler arbejdsgruppen, at der nedsættes et dansk-tysk grænsepanel med en flerårig tidsramme og mulighed for en forlængelse, hvis alle partnere er enige.

Det er arbejdsgruppens erfaring, at inddragelse af udenrigsministerierne giver lettere adgang til de relevante myndigheder i hovedstæderne. Derfor bør det fremtidige arbejde organiseres med et mandat til at fortsætte koordineringen og informationsudvekslingen samt sikre henvisninger til kompetente myndigheder afhængigt af emnet. Ikke alle grænseoverskridende udfordringer forventes at blive løst, men hensigten er at sikre fremskridt og udvikling af mulighederne og potentialet i regionen. Derfor bør det fremtidige arbejde primært baseres på ekspertise fra regionale og lokale aktører og involvere repræsentanter fra udenrigsministerierne i København og Berlin samt ministerpræsidentens kontor i Kiel for at fremme dialogen med og mellem de relevante og kompetente myndigheder.

4. Bilag: Overblik over identificerede grænseudfordringer

Definition af farveskema: Rød angiver uløste/uløselige udfordringer, orange angiver, at løsningen ligger inden for EU, gul angiver, at løsningen er på vej eller kan nås, og grøn angiver løste udfordringer.

Grænseoverskridende udfordringer identificeret inden for kultur og uddannelse

1.	Afvisning af danske grænsebørn i tyske børnehaver	Grøn
2.	Afvisning af danske grænsebørn i tyske skoler	Grøn
3.	Anerkendelse af uddannelse for undervisere og geriatriske sygeplejersker	Gul
4.	Kørekort - erhvervelse som led i erhvervsuddannelse	Gul
5.	Tilbagegang på erhvervsuddannelse	Gul
6.	Intensivering af samarbejde mellem universiteter: offentlig transport, reguleringsmæssige hindringer	Gul
7.	Intensivering af samarbejde om fremmedsprog	Gul

Grænseoverskridende udfordringer identificeret inden for social sikring og digitalisering

1.	ATP anerkendes ikke som en social sikringspension, men som en arbejdsmarkedspension	Orange
2.	Nye danske regler for beregning af folkepension straffer grænsependlere og har tilbagevirkende kraft	Gul
3.	Manglende anerkendelse af perioder med danske sygedagpenge som beskæftigelsesperiode for ret til tysk arbejdsløshedsunderstøttelse	Orange
4.	Opnåelse af grænsependlerstatus ved at flytte til Tyskland og samtidig modtage kontanthjælp fra Danmark - ikke anerkendt af arbejdsformidlingen	Rød
5.	Registrering af adresse i Danmark - pligt til fremlæggelse af opholdsbevis i Danmark men ikke i Tyskland - modstridende lovgivning	Gul
6.	Bygge-børnepenge - Forbundsindenrigsministeriet og Kreditanstalt für Wiederaufbau nægter grænsependlere ret til Tyskland	Orange
7.	Børnepenge - kompleks sagsbehandling og meget lange sagsbehandlingstider i Tyskland	Gul
8.	Børnepenge – lange sagsbehandlingstider i Danmark	Grøn
9.	Utilstrækkelig rådgivning af borgere fra arbejdsformidlingen i tilfælde af mulig ret til arbejdsløshedsunderstøttelse i henhold til § 145 SGB III	Gul
10.	Pensionsbehandling i Danmark - lange sagsbehandlingstider	Gul
11.	Varmecheck - dansk energitilskud - udbetales ikke til grænsependlere	Orange
12.	Det tyske energipristillæg på EUR 300 til medarbejdere udbetales ikke til grænsependlere	Rød
13.	Danske læger udsteder ikke erklæringer om uarbejdsdygtighed ved egen sygdom	Gul
14.	Danske læger udsteder ikke erklæringer om uarbejdsdygtighed ved barnets sygdom	Gul
15.	Danmark kategoriserer "Ressourceforløbsydelse", som følger sygedagpenge, som en naturalydelse	Orange
16.	Danmark afviser at give "Ressourceforløbsydelse" revalideringsydelse til selvstændige grænsependlere	Orange
17.	Arbejdsformidlingen udbetaler ikke midlertidige arbejdsløshedsydelse	Gul
18.	Hjemmearbejde - problemer for grænsependlere og deres arbejdsgivere	Gul
19.	Det tyske velfærdssystem er overvejende bidragsfinansieret, mens det danske næsten udelukkende er skattefinansieret.	Gul
20.	Implementering af direktiv 2014/54/EU - Ligebehandlingsorganet - manglende eller ingen implementering i Danmark	Grøn
21.	Danmark afviser skattemæssige begunstigelser for udenlandske pensionsforsikringer	Gul
22.	Godskrivning af arbejdsløshedsforsikringsperioder i Danmark ved flytning, krav om midlertidig ansættelse – 296-timers reglen	Rød
23.	Bestemmelser om godtgørelse for korttidsarbejde i Tyskland for medarbejdere, hvis arbejdsgiver ikke har hjemsted i Tyskland	Rød
24.	Trængsel ved grænserne forsinker pendlere	Grøn

25.	<i>Digitalisering - alternativer ikke mulige - sprog ikke taget i betragtning</i>	
26.	<i>Grænseoverskridende arbejdsfremmende foranstaltninger - integrationsforanstaltninger arbejdspraktik</i>	
27.	<i>Manglende forståelse hos politikere og myndigheder - lovgivning og administration - Grænseoverskridende spørgsmål tages ikke i betragtning</i>	
28.	<i>Ny administrativ praksis for familieforsikring for grænsependlere</i>	
29.	<i>PD U1 Ansøgningsprocedure - øget antal henvendelser fra tidligere tyske grænsependlere på grund af uklar information om tidsfrister</i>	
30.	<i>Modregning af familieydelse - uklarhed om dansk modsvar til tysk børnepenge</i>	
31.	<i>Privat sygeforsikring - Tysk forsikringsaftalelov ugunstig og tvetydig for grænsependlere</i>	
32.	<i>Kommunikationsproblemer mellem de tyske og danske myndigheder om barseldagpenge</i>	
33.	<i>KVdR ved udbetaling af pension fra Danmark og kun ansøgning i Tyskland - uklare regler om forsikring i Tyskland ved udbetaling af pension i Danmark</i>	
34.	<i>SU (Statens Uddannelsesstøtte) til børn af grænsependlere - vanskeligheder med at søge SU til tyske børn med en forælder, der arbejder i Danmark</i>	
35.	<i>Børnetillæg til grænsependlere - ingen udbetaling af børnetillæg til børn i udlandet</i>	

Grænseoverskridende udfordringer identificeret inden for skat og erhvervsamarbejde

1.	Skat af kapitalindkomst i Tyskland i henhold til (§ 50c, stk. 2, sætning 1, nr. 1)	
2.	Dobbeltbeskatning af kapitalindkomst i Tyskland	
3.	Momsregistrering for underleverandører i begge lande	
4.	Sondring mellem "montage" og "arbejdslevering" i Tyskland fører til afvigelser ved anvendelse af proceduren for omvendt betalingspligt	
5.	Dokumentationskrav for udstationering af medarbejdere i Tyskland	
6.	Arbejdsgivertilskud til "Pensionsordning" i Danmark	
7.	Telearbejde/hjemmekontor i Danmark (emne 18 ovenfor)	
8.	Administrative regler for dokumentation af transfer-pricing i Danmark	
9.	Tilbagebetalinger fra danske skattemyndigheder til tyske virksomheder	
10.	Danske regnskabssystemer >< Tyske regnskabssystemer	
11.	Tildeling af nødvendige skattnumre til stiftelse af selskaber i Tyskland	
12.	Register over udstationerede arbejdstagere i Danmark (RUT-registret)	